

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

від 12 листопада 2021 року

№ 70/26-рк/к

КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ»
СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

*вулиця Білопільський Шлях, 9, Суми,
Сумська область, 40000*

Про припинення бездіяльності, яка
містить ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) розглядаються заяви:

- товариства з обмеженою відповідальністю «БАРСАМ - С» (місцезнаходження: м. Суми, Майдан Незалежності, будинок 3/1, каб. 106, ідентифікаційний код юридичної особи – 42820034, надалі - ТОВ «БАРСАМ - С», Заявник) б/д б/н (вх. № 70-01/5308 від 13.09.2021);
- товариства з обмеженою відповідальністю «ВАБРІ - С» (місцезнаходження: м. Суми, Майдан Незалежності, будинок 3/1, каб. 106, ідентифікаційний код юридичної особи – 42820076, надалі - ТОВ «ВАБРІ - С», Заявник) б/д б/н (вх. № 70-01/5309 від 13.09.2021);
- товариства з обмеженою відповідальністю «ДЕКТУМ - С» (місцезнаходження: м. Суми, Майдан Незалежності, будинок 3/1, каб. 106, ідентифікаційний код юридичної особи – 42820139, надалі - ТОВ «ДЕКТУМ - С», Заявник) б/д б/н (вх. № 70-01/5309 від 13.09.2021)

про порушення КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «МІСЬКВОДОКАНАЛ» Сумської міської ради (надалі – КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР, Підприємство) законодавства про захист економічної конкуренції (надалі – Заява).

КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» Сумської міської ради засноване Сумською міською радою, зареєстроване 20.11.1992 (дата запису в Єдиному

державному реєстрі 15.06.2005 за №16321200000001763). Місцезнаходження: 40009, Сумська область, м. Суми, Білопільський шлях, 9. Ідентифікаційний код юридичної особи – 03352455.

Відповідно до нової редакції Статуту КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР, затвердженої рішенням Сумської міської ради від 16.12.2020 № 20-МР «Про зміну статутного капіталу та внесення змін до Статуту комунального підприємства «Міськводоканал» Сумської міської ради», підприємство створено з метою забезпечення підприємств, установ, організацій та населення водою, здійснює відведення стічних вод та очистку стічних вод.

Відповідно до вказаного статуту Підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку із власним найменуванням.

За інформацією з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (надалі – ЄДР), основним видом діяльності Підприємства є забір, очищення та постачання води (код КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Отже, КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;

- КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води. Цією ж статтею визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання та централізоване водовідведення є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання та централізованого водовідведення конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Відповідними рішеннями виконавчого комітету Сумської міської ради від 18.06.2019 № 322 «Про визначення виробників та виконавців комунальних послуг з постачання теплової енергії, гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення» та від 31.03.2021 № 161 «Про визначення виробників та виконавців комунальних послуг з постачання теплової енергії,

гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення» (зі змінами, внесеними рішенням від 20.10.2021 № 627) КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР визначено виробником та виконавцем комунальних послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в місті Суми.

Отже, територіальними межами ринку визначено територію м. Суми, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР.

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період 2020 рік та січень – жовтень 2021 року.

В зазначений період та станом на листопад 2021 року структура вказаного ринку не змінювалась.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» становище КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах території міста Суми, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР, має ознаки монопольного (домінуючого) становища, оскільки на цьому ринку у нього не має жодного конкурента.

ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРИ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С» отримали в оренду автозаправні станції в м. Суми та звернулися до КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР з пропозицією укласти договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до матеріалів заяв ТОВ «БАРСАМ - С» б/д б/н (вх. № 70-01/5308 від 13.09.2021), ТОВ «ВАБРИ - С» б/д б/н (вх. № 70-01/5309 від 13.09.2021), ТОВ «ДЕКТУМ - С» б/д б/н (вх. № 70-01/5309 від 13.09.2021), КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР не уклало з зазначеними суб'єктами господарювання договори про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, мотивуючи тим, що для укладення договору слід прийняти лічильники води на абонентський облік, для чого необхідно обладнати вузли обліку холодної води функцією, що забезпечує дистанційну передачу результатів вимірювання.

При цьому, як зазначають заявники, з попередніми орендарями автозаправних станцій КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР були укладені договори про надання послуг з централізованого водопостачання та

централізованого водовідведення та жодних претензій щодо необхідності обладнання вузлів обліку холодної води такою функцією не було, після передачі в оренду вузли обліку не замінювалися.

На вимоги голови Відділення КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР листами від 27.09.2021 № 6298/22, 6302/22, 6303/22, повідомило, що Порядок оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09 серпня 2018 року № 206, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2018 року за № 990/32442 (надалі – Порядок оснащення будівель), визначає процедуру оснащення будівель вузлами комерційного обліку оператором зовнішніх мереж та власником (співвласником) будівлі, узгодження умов такого оснащення та вимоги до місця встановлення. Тому при укладанні договору оператор мереж звертається до споживачів з проханням за можливості самотійно обладнати лічильники дистанційною передачею даних. При цьому, дане прохання носить суто рекомендаційний характер в процесі укладення договору.

Слід зазначити, що нормативними документами вимоги щодо обов'язкового встановлення обладнання для дистанційного передання результатів вимірювання для укладання договору про централізоване водопостачання та централізоване водовідведення **не передбачено.**

Так, відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII споживач має право одержувати своєчасно та належної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством і умовами укладених договорів, а виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором, а також забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договорів про їх надання, у тому числі шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів.

Згідно з пунктами 1, 2 розділу V Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190, споживачі, які приєднані або мають намір приєднатися до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, зобов'язані забезпечити наявність у них засобів вимірювальної техніки, за умови їх відповідності вимогам Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки (надалі - вузли комерційного обліку). Оснащення об'єктів споживачів

вузлами комерційного обліку здійснюється відповідно до Порядку оснащення будівель.

Відповідно до пункту 17 Порядку оснащення будівель, вузол комерційного обліку послуги з централізованого водопостачання складається із:

засобу вимірювальної техніки, призначеного для вимірювання об'єму води, що відповідає Технічному регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 163;

запірної трубопровідної арматури;

фільтра або іншого обладнання для очищення води (за умови відповідних вимог виробника приладу комерційного обліку);

контрольних засобів вимірювальної техніки.

Для вузлів комерційного обліку має бути передбачено джерело автономного живлення або можливість відокремленого живлення 220 В від щита електроживлення будівлі, обладнання для дистанційного передавання результатів вимірювання, а також антимагнітний захист та/або датчик використання магніту.

У разі якщо прилад обліку води не розрахований на пропуск води на пожежогасіння, на обвідній лінії передбачають запірну арматуру з електроприводом, яка має бути опломбована в закритому положенні.

Враховуючи вищенаведене, нормами чинного законодавства України не передбачено обов'язку встановлення обладнання для дистанційного передавання результатів вимірювання у складі вузла комерційного обліку послуги з централізованого водопостачання.

Отже, за таких умов неукладання КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР договорів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення з ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРІ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С», є неправомірним.

Одночасне звернення ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРІ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С» до Відділення з заявами свідчить про системність дій КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР.

Враховуючи, що споживач має право одержувати своєчасно та належної якості комунальні послуги згідно із умовами укладених договорів, відмова в укладанні договору унеможливорює здійснення суб'єктами господарювання господарської діяльності, оскільки у товариств є потреба в забезпеченні автозаправних станцій водою, і може призвести до ущемлення їх інтересів.

Така бездіяльність КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР була б неможлива за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого

водопостачання та централізованого водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Бездіяльність КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР у вигляді неукладання договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення із ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРІ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С» стала можливою через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести, зокрема, до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Таким чином, бездіяльність КП «МІСЬКВОДОКАНАЛ» СМР у вигляді неукладання договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення із ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРІ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С» містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Враховуючи зазначене, на підставі статей 7, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення

Антимонопольного комітету України надає КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «МІСЬКВОДОКАНАЛ» Сумської міської ради такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Припинити бездіяльність у вигляді неукладання договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення із ТОВ «БАРСАМ - С», ТОВ «ВАБРІ - С», ТОВ «ДЕКТУМ - С» та містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також вжити заходи щодо усунення причин та умов виникнення зазначеного порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про виконання рекомендацій повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України в десятиденний строк з дня отримання рекомендацій із наданням копій підтверджуючих документів.

В.о. голови

Наталя ТРЕГУБЕЦЬ